

Ert dnr Ku2019/02112/KL

Kulturdepartementet
Enheten för kulturarv och livsmiljö
103 33 Stockholm

Yttrande över arkivutredningen Härifrån till evigheten – En långsiktig arkivpolitik för förvaltning och kulturarv, SOU 2019:58

Innehåll

Sammanfattning	3
Om Sydarkivera.....	4
Synpunkter på vissa avsnitt och författningsförslag.....	5
Avsnitt 3.4.5 – Internationella regleringar.....	5
Avsnitt 5.9 – Bevarande och gallring.....	6
Avsnitt 6.4.1 – Arkivbildningen.....	6
Avsnitt 6.4.3 – Överföra, avskilja och gallra handlingar och uppgifter i informationssystem	7
Avsnitt 6.4.5 – Rapportering av uppgifter om arkiv	8
Avsnitt 7.4.2 – Önskemål om översyn av vissa registerförfattningar	8
Avsnitt 7.9.2 – Gallringsbestämmelser i registerförfattningar	9
Avsnitt 7.11.1 – En aktivare bevarandeplanering	9
Avsnitt 7.11.2 – Riktlinjer om bevarande och gallring.....	10
Avsnitt 9.7.1 – Ansvarsfördelning mellan statliga arkivmyndigheten och kommuner och regioner.....	10
Avsnitt 9.7.2 – Arkivlagens bestämmelser om kommuner och regioner.....	10
Avsnitt 9.7.5 – Införande av rådgivningsuppdrag till arkivmyndigheterna	11
Avsnitt 10.3.3 – Samordnade arkivcentrum.....	11
Avsnitt 13.3 – En förändrad omgivning.....	11
Avsnitt 14.3.3 – Behov av ökad nationell samverkan.....	12
Avsnitt 14.3.4 – Behov av kompetenslyft och 14.5.2 – En samordnad nationell plan för fortbildning	12
Avsnitt 14.4 – Massdigitalisering av kulturarvet	13
Beslut	14

Sammanfattning

Kommunalförbundet Sydarkivera instämmer i huvudsak till betänkandet av arkivutredningen. Vi ställer oss bakom många av de förslag till författningsförändringar som utredningen har föreslagit. Betänkandets förslag när det gäller arkivmyndigheternas roll för utbildning och rådgivning ligger väl i linje med våra praktiska erfarenheter som gemensam kommunal arkivmyndighet. Förtydligandet när det gäller grundläggande begrepp som bevara, överföra, avskilja och gallra skulle väsentligt förenkla dialogen med systemförvaltare och dataskyddssamordnare.

Sydarkivera ställer sig bakom utredningen då den framhäver vikten av en proaktiv styrning från arkivmyndigheternas sida.

Vi vill särskilt lyfta fram betänkandets klagörande när det gäller lagligt stöd för att organisera gemensam arkivmyndighet genom kommunalförbund och möjlighet för kommuner och regioner att organisera och fördela arkivmyndighetsfunktioner för att uppnå en ändamålsenlig informationsförvaltning. Sydarkivera förespråkar att det förtydligas i förslaget till ny arkivlag att det är möjligt att dela upp det kommunala arkivmyndighetsuppdraget på två eller flera kommunala myndigheter.

Vi anser trots det att utredningens inriktning och avgränsning inte tillräckligt tydligt lyfter fram de utmaningar som vi ser inom den kommunala arkivsektorn. För kommuner och regioner har arkivverksamheten ett tydligt fokus på en väl fungerande informationsförvaltning ute i verksamheterna. Det finns flera områden där vi hoppats på svar och styrning som inte behandlas, inte utreds tillräckligt eller där utredningen valt att inte ta tillräckligt tydlig ställning. Vi saknar också det Europiska byggnadsblocket *eArchiving* som ger viktiga förutsättningar för informationsöverföring och ett hållbart digitalt bevarande.

Dagens arkivbildning kräver stort fokus på själva bildandet av arkiven och de allmänna handlingarna. För att få bra kvalitet på arkivbildningen så behöver professionerna, arkivarier och registratorer, komma till tals och vara med och påverka redan i det skedet där allmänna handlingar skapas och redan när system som hanterar allmänna handlingar köps in.

Om Sydarkivera

Sydarkivera representerar i dag omkring 10 % av landets kommuner i södra Sverige vilket motsvarar omkring 830 000 medborgare. Vårt uppdrag är att säkerställa långsiktigt hållbar informationsförsörjning. Vi tillhandahåller tjänster kring digital arkivering, tillsyn och råd och stöd till våra förbundsmedlemmar. Sydarkivera tillhandahåller även en tjänst som Gemensamt dataskyddsombud. Remissvaret har beretts tillsammans med förbundsmedlemmarnas arkivarier.

Medlemmar i Sydarkivera (december) 2020:

Alvesta kommun	Ljungby kommun	Ronneby kommun
Borgholms kommun	Lomma kommun	Tingsryd kommun
Bromölla kommun	Markaryd kommun	Vadstena kommun
Eslövs kommun	Mörbylånga kommun	Vellinge kommun
Hässleholms kommun	Nybro kommun	Vimmerby kommun
Höörs kommun	Olofström kommun	Åtvidabergs kommun
Karlshamns kommun	Osby kommun	Östra Göinge kommun
Karlskronas kommun	Oskarshamns kommun	
Lessebos kommun	Region Blekinge	

Synpunkter på vissa avsnitt och författningsförslag

Avsnitt 3.4.5 – Internationella regleringar

I betänkandet saknar vi det europeiska byggnadsblocket för e-arkivering när det gäller internationella kopplingar och de regleringar som finns inom EU som berör informationsöverföring och hantering av data.

Common Specifications (CS) nämns på sidan 475 i betänkandet men varken sammanhanget med byggnadsblocken eller med de svenska Förvaltningsgemensamma specifikationerna (FGS) klargörs. Nationellt och internationellt sker en stark utveckling framför allt inom framtagandet av specifikationer. Denna utveckling ger förutsättningar att anpassa dagens IT-system för att kunna hantera informationsöverföring enligt fastställda format. Detta är en viktig möjliggörare för att realisera förväntade nyttor med e-förvaltning och e-arkivering. Internationellt sker utvecklingen på EU-nivå med framtagandet av *Common Specifications* beskriver överföringspaket och *Content Information Type Specifications* som beskriver informationen i sig. Nationellt sker arbetet genom framtagandet av *FörvaltningsGemensamma Specifikationer (FGS)* som fränsett att baseras på Europanivåns specifikationer tar fram nationella FGS:er när det inte finns tillgängliga specifikationer på Europanivån.

Inom EU finns satsningen *The Digital Single Market*. Satsningen syftar till att underlätta för olika aktörer att dela både kod och specifikationer. Det sker inom tio olika områden, grupperade i *Building Blocks*, dvs. byggnadsblock. Etablerade byggnadsblock är *eDelivery*, *eID* och *eSignature*. 2019 kom *Once only principle* (eller *Single Digital Gateway*) som betyder att du som medborgare bara ska behöva lämna dina uppgifter en gång i hela Europa. Det är Myndigheten för digitalisering (DIGG) som ansvarar för införandet i Sverige. Allt detta förändrar arkivbildningen och verksamhetssystemen på ett genomgripande sätt. Byggnadsblocken ger tillsammans förutsättningar för en genomgripande digitalisering av samhällets funktioner och säkerställer samtidigt att EU:s direktiv kan realiserars.

2018 lanserades det nya byggnadsblocket för *eArchiving*. Det finns så vitt vi vet ännu inte någon myndighet som har ett utpekat ansvar för byggnadsblocket *eArchiving*. Allt som produceras i byggnadsblocket är fritt att använda för alla, både leverantörer och upphandlande myndigheter. För att kunna börja anpassa produkter och tjänster behövs vetskap om vad som är på gång. Kommuner, regioner och myndigheter behöver kunskap för att kravställa på ett smart och framtidssäkert sätt. I byggnadsblocken ingår förutom specifikationer och kod även resurser för support och utbildning när det gäller e-arkivering.

Det är framförlt tre saker som vi vill lyfta fram:

- EU-byggnadsblocken är digitala tjänster som baseras på europeisk lagstiftning och standarder.
- På nationell nivå behövs en samordning av införandet så att lösningarna blir kompatibla.
- Långsiktigt hållbar finansiering är en fråga som kvarstår att lösa.

Avsnitt 5.9 – Bevarande och gallring

Sydarkivera ställer sig bakom omformuleringen i 13 § "Allmänna handlingar ska bevaras." då det är oerhört viktigt att det är tydligt att huvudregeln är att allmänna handlingar ska bevaras. Införandet av dataskyddsförordningen har ute i verksamheterna skapat osäkerhet om vad som gäller.

Men i en tid då det skapas allt mer information så vill vi även poängtera att det är viktigt att vi (arkivarier) även vågar värdera den information som skapas. Ett urval är ett måste och en del i arkivariens vardag är att värdera och utreda vad som ska bevaras.

Avsnitt 6.4.1 – Arkivbildningen

I lagförslaget till ny arkivlag i 9 § föreslås att arkivbildningen ska utgå från "*den myndighet som ansvarar för det informationssystem där upptagningen ingår*" för att förtydliga vem som har arkivansvaret. Sydarkiveras ståndpunkt är att det är viktigt att säkerställa att arkivbildning sker utifrån sitt verksamhetssammanhang (proveniensprincipen).

Våra farhågor är att förslaget till formulering inte är tillräckligt tydlig för de olika typer av situationer och scenarier som förekommer.

I punktlistan nedan räknas ett antal scenarion upp. Syftet är att tydligare förklara vad det är som gör att vi uppfattar förslaget som otydligt. Med kommun kan avses både region och kommun.

1. En kommun har kommunlicens eller koncernlicens för ett verksamhetssystem som används av kommunens nämnder (och ibland bolag), med gemensam drift och förvaltning för den enskilda kommunen. Informationen slutarkiveras hos en och samma arkivmyndighet. Det är vanligt till exempel för diariesystem och administrativa system för ekonomi och personal.
2. Kommunal nämnd använder en tjänst för diarium eller mellanarkiv på nätet som tillhandahålls av en statlig myndighet. Kommunen har ett eget diarium via tjänsten

med tillgång till funktioner för registrering, överföring till mellanarkiv och uttag för överföring till slutarkiv.

3. Kommunal nämnd rapporterar med hjälp av inloggning in uppgifter till ett register som förvaltas av en statlig myndighet. Systemet används inte i kommunens verksamhet annat än för att rapportera in uppgifter och för sökning/information.
4. Kommuner bildar gemensamma nämnder eller kommunalförbund för att gemensamt bedriva verksamhet och förvalta tillhörande system. Den gemensamma nämnden eller kommunalförbundet blir egen arkivbildare.
5. Kommuner startar gemensamt bolag alternativt bildar nämnd eller kommunalförbund för att erbjuda gemensam IT-drift och gemensam systemförvaltning. De olika kommunernas register och dokument är åtskilda och varje kommun och kommunal myndighet bildar egna arkiv.
6. Ett antal kommuner genomför samordnad upphandling. En av kommunerna ansvarar för installation, men var och en ansvarar för sin förvaltning. Var och en bildar arkiv för sig, men det finns beroende till den gemensamma it-driftorganisationen IT-tjänster och fysisk åtkomst.
7. Ett antal kommuner genomför samordnad upphandling av ett verksamhetssystem som tjänst med avtal om samverkan vad avser systemförvaltning. Var och en bildar arkiv för sig, men det finns beroende till den gemensamma organisationen för att tekniskt och praktiskt hantera överföring till arkivmyndighet.
8. Ett antal kommuner har en avtalssamverkan för gemensam drift och förvaltning av en systemlösning. Det är samma installation och samma databas, men varje kommun arbetar självständigt i sin verksamhet och ansvarar var och en för sin arkivering.

Inom kommunala verksamheter är det inte ovanligt att kommunalförbund eller gemensamma nämnder skapas för att fler kommuner ska kunna dela på samma IT-system. Olika arkivbildare måste kunna samarbeta utan att tappa ansvaret för sin information.

Avsnitt 6.4.3 – Överföra, avskilja och gallra handlingar och uppgifter i informationssystem

I den nya arkivförordningen förslås en ny reglering om förberedande åtgärder för arkivbildningen. Sydarkivera ställer sig positivt förslaget till ny 6 § arkivförordningen. Framförallt vill vi lyfta fram det förtydligande det innebär att tala om att överföra, avskilja och gallra. I dagsläget används ibland ordet gallra för att benämna alla tre begreppen, vilket är olyckligt.

Att inte kunna överföra, särskilja och gallra handlingar och uppgifter i system motverkar möjligheten att digitalisera myndigheters verksamheter. Därför är det viktigt att denna regel om förberedande åtgärder för arkivbildningen införs. Vi vill även i detta sammanhang påpeka

behovet av gemensamma specifikationer för att myndigheter ska kunna ställa effektiva krav på informationsöverföring.

Avsnitt 6.4.5 – Rapportering av uppgifter om arkiv

Utredningen lyfter fram att det i den nya arkivlagen ska det finnas bestämmelser om att myndigheter ska rapportera in i det nationella arkivinformationssystemet NAD. Detta är något som vi ser som positivt. Vi ser gärna en större spridning av inrapporteringen till NAD och samarbetar med Riksarkivet för att stödja våra förbundsmedlemmar att rapportera in uppgifter. Som gemensam arkivmyndighet för ett stort antal kommuner är NAD en viktig möjliggörare för samsökning i arkiven, både analoga och digitala. Dock bör rapporteringsskyldigheten begränsas till att gälla arkivmyndigheter. Det är inte troligt att stiftelser eller kommunala bolag kommer eller kan rapportera in till NAD.

Avsnitt 7.4.2 – Önskemål om översyn av vissa registerförfattningar

I utredningen 7.4.2 nämner man att det inkommit önskemål om att gallringsbestämmelserna i socialtjänstlagen avseende barnakter behöver ändras så att mer bevaras. Sydarkivera instämmer med det önskemålet och menar att det vore önskvärt att utredningen tar ställning i frågan, eller uppmanar till vidare utredande av önskemålet. Från den kommunala sidan så har denna fråga lyfts flera gånger, t.ex. i samband med Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågors översyn av gallringsråden, tyvärr utan resultat.

I dagsläget är grundregeln att personakter gallras efter fem år om inte den inte tillhör forskningsurvalet (personer födda på datumet 5, 15 eller 25 varje månad). Genom denna bestämmelse hindras och försvåras rättskipning och den enskildes rätt att få insyn i hanteringen av och utredningar kring denne. Vissa barnakter bevaras redan idag, men de barn där insatser bedömts vara onödiga gallras och uppföljning kan inte ske. Det huvudsakliga argumentet för den genomgripande gallringen är att skydda den personliga integriteten.

Idag ska materialet, fem år efter senaste anteckning, särskiljas från verksamheten och materialet ska slutarkivera eller gallras. Verksamheten och icke-behöriga förhindras därmed att få tillgång till uppgifterna. Med digitaliseringens införande släpar gallringen och rensningen efter och mycket material blir kvar i verksamheterna. Genom att förstärka "fem-års gallringen"/ fem-års avskiljandet skyddas den enskilda medborgaren och "rätten att bli glömd inom socialtjänsten" förstärks. Journaler/personakter inom socialförvaltningen bör generellt inte gallras utan totalbevarande bör övervägas, likt hälso- och sjukvårdsjournaler.

Samma frågeställning möter vi hos våra förbundsmedlemmar även när det gäller akter som förs enligt bestämmelserna i LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Där handlar det om gallringskraven när det gäller akter för barn, men även personer med behov av särskilt stöd. Ett behov som kan finnas livet ut.

En striktare men-prövning bör införas för bevarade journaler/personakter. Då syftet med bevarandet är rätten till insyn för individen i sina ärenden och forskningens behov.

Grunden till bevarandet har med rättssäkerheten att göra. Är materialet gallrat går det inte att kontrollera vad som hände eller inte hände i efterhand.

Avsnitt 7.9.2 – Gallringsbestämmelser i registerförfattningar

Utredningen vill renodla begreppen i lagstiftningen så att begrepp i samband med hanteringen av handlingar inte är desamma i författningar som rör dataskydd som i dem som berör arkivfrågor. Begrepp som gallring och rensning bör vara vigda åt arkivrelaterade bestämmelser, medan utplåning, förstöra med mera vigs åt dataskyddslagstiftning.

Sydarkivera ser positivt på den utvecklingen. Idag är det en praktisk utmaning ute i verksamheterna med den begreppsförvirring som uppstår.

Avsnitt 7.11.1 – En aktivare bevarandeplanering

Arkivutredningen föreslår i 20 § arkivlagen att arkivmyndigheterna ska upprätthålla en aktiv och strategisk bevarandeplanering för myndigheternas allmänna handlingar.

Arkivutredningen anser att bevarandeplaneringen bör bygga på samarbete mellan myndigheterna och arkivmyndigheterna.

Det framgår inte helt tydligt vad en aktiv och strategisk bevarandeplanering i praktiken är. Detta behöver förtydligas. Innebär detta att arkivmyndigheterna ska anta bevarandeplaner för de myndigheter de är arkivmyndighet för? Informationsägaren är den som har förfogande över resurserna och den som ska göra kravställningen.

När utredningen använder ordet "bevarandeplanering" har det något samband med bevarandeplanering som är ett etablerat begrepp i internationell standard (Open Archival Information System OAIS)? I funktionen för bevarandeplanering ingår bland annat omvärldsbevakning när det gäller arkivens användare och den tekniska utvecklingen. Det ingår också standardisering och utveckling samt att föreslå planer för migrering efter överföring till arkivet och hur informationspaketen ska vara designade. Vi vill poängtera att det kan finnas risk för missförstånd om ordet används för att benämna någon annan

funktion. Bevarandeplanering såsom funktionen beskrivs i standarden hör mer tydligt till arkivmyndighetens ansvarsområde.

Avsnitt 7.11.2 – Riktlinjer om bevarande och gallring

Arkivutredningen föreslår att kommunerna och regionerna ska vara skyldiga att besluta om riktlinjer för bevarande och gallring. Syftet med en övergripande riktlinje för bevarande och gallring i kommunerna och regionerna är att få en väl fungerande och enhetlig hantering av allmänna handlingar inom kommunen eller regionen.

Sydarkivera ställer sig positiv till detta förslag. Vi lägger mycket kraft och engagemang för att få fram bra mallar och riktlinjer till våra förbundsmedlemmar.

Avsnitt 9.7.1 – Ansvarsfördelning mellan statliga arkivmyndigheten och kommuner och regioner

Sydarkivera ställer sig fullhjärtat bakom utredningens slutsats. Det kommunala självbestämmandet bör vara gällande.

Sydarkivera bedriver tillsyn inom det kommunala området med en stark förståelse för hur kommuner och regioner fungerar. Närheten till det kommunala området är en förutsättning för att stärka kommuner och regionerna i sin informationshantering.

Avsnitt 9.7.2 – Arkivlagens bestämmelser om kommuner och regioner

I utredningen kommer man fram till att det inte finns något behov av att förtydligande att även kommunalförbund eller gemensamma nämnder kan vara arkivmyndigheter.

Vidare skriver utredningen att det finns inget hinder mot ett kommunalförbund får ett visst ansvar "för någon del eller samtliga delar av arkivmyndighetens uppgifter". Arkivutredningen ger härigenom stöd för att det är möjligt att dela upp det kommunala arkivmyndighetsuppdraget på det sätt som Sydarkivera gör.

Sydarkivera är positiv till att arkivutredningens slutsats är att Sydarkiveras metod att dela upp den kommunala arkivmyndighetsfunktionen bedöms vara lagenligt. Det har varit oklart om det kommunala arkivmyndighetsuppdraget kan delas eller ej.

Sydarkivera förespråkar ändå att det förtydligas i förslaget till ny arkivlag att det är möjligt att dela upp det kommunala arkivmyndighetsuppdraget på två eller flera kommunala myndigheter.

Avsnitt 9.7.5 – Införande av rådgivningsuppdrag till arkivmyndigheterna

Sydarkivera ställer sig mycket positiv till att arkivmyndigheterna får ett uttryckligt uppdrag att ge råd och vägledning om arkivbildning och arkivförvaltning. Sydarkivera anser att rådgivning är en viktig förutsättning för att våra medlemmar ska få en fungerande informationsförvaltning, säkra att allmänna handlingar bevaras samt en förutsättning för arbetet med digitala arkivleveranserna ska fungera. Inom Sydarkiveras uppdrag är rådgivning till våra förbundsmedlemmar en mycket viktig del.

Avsnitt 10.3.3 – Samordnade arkivcentrum

Sydarkivera ställer sig positiv till betänkandets förslag om så kallade arkivcentra, alltså samarbeten mellan kommunala eller andra myndigheter och arkivförbund om arkivlokaler, personal med mera. Även kommuner och regioner gynnas av om det finns fungerande lösningar för enskilda arkiv från företag, föreningar och privatpersoner.

Avsnitt 13.3 – En förändrad omgivning

Vi är positiva till förslaget att tydligt reglera uppdragen för Riksarkivet respektive Myndigheten för digital förvaltning (DIGG). Gränsdragningen mellan Riksarkivet och DIGG anser vi behöver förtydligas ytterligare. Som vi läser formuleringen på ss. 414–416 i betänkandet ska myndigheterna göra i princip samma saker på de områden den andre inte gör det vilket inte förtydligar vem av myndigheterna som gör vad på vilket område. Vi ser att föresatsen är en tydlig uppdelning av ansvar men detta behöver klargöras än mer för att inte försvåra arbetet framåt.

Det är viktigt för ett fungerande informationsutbyte att standarder, format och specifikationer är kompatibla och att man som användare av dessa standarder, format och specifikationer inte behöver vända sig till olika aktörer för att återfinna alla de man behöver utan dessa återfinns på ett ställe.

Vi har inget att invända mot förslaget att ge Riksarkivet ett tydligare uppdrag att tillhandahålla och förvalta förvaltningsgemensamma specifikationer inom informationsområden som är gemensamma för den offentliga förvaltningen. De förvaltningsgemensamma specifikationerna (FGS) förväntar vi oss kommer ha stor betydelse för funktioner och system för informationsöverföring. Inte minst för överföring till arkivmyndighet. Idag krävs oftast långa och dyrbara utredningar för att avveckla IT-system och arkivera de allmänna handlingarna.

Det är viktigt att poängtera att de standarder, specifikationer och format som används för överföring av verksamhetsinformation mellan system även behöver användas för överföring till arkivmyndighet. Som påpekats tidigare så saknar vi en tydlig koppling till arbetet med specifikationer på europeisk nivå inom Byggnadsblocket *eArchiving*. Specifikationerna baseras på samma standarder och det lika viktigt att säkerställa att informationsöverföring fungerar i en europisk kontext som att det fungerar inom den svenska förvaltningen.

Avsnitt 14.3.3 – Behov av ökad nationell samverkan

Vi vill kommentera betänkandets avsnitt som handlar om behov av ökad samordning mellan stat, kommun och regioner på ett nationellt plan. Kommunala samrådsgruppen för arkivfrågor har ett högt anseende ute hos våra förbundsmedlemmars förvaltningar och det finns ett stort förtroende för skriftserien Bevara eller gallra. Samrådsgruppen skulle behöva mer resurser för att stödja arbetet med att arbeta fram och hålla gallringsråden uppdaterade.

Vi vill särskilt lyfta fram kommunernas roll i nationell samverkan. Det finns en styrka i det kommunala självstyret och förmåga till samarbete och strategiskt arbete på grund av närheten till det politiska beslutandet. Förutom Sydarkivera så finns det ett flertal olika initiativ när det gäller regionalt och nationellt samarbete inom kommunal sektor och långsiktigt digitalt bevarande.

Sydarkivera deltar i så hög utsträckning som möjligt i nationella initiativ för samverkan och samarbete. Förutom att stödja samrådsgruppens arbete så ser vi stor potential i gemensamma projekt inom framförallt digitalt bevarande.

Avsnitt 14.3.4 – Behov av kompetenslyft och 14.5.2 – En samordnad nationell plan för fortbildning

Det framkommer i utredningen att det finns ett stort behov av kompetenslyft inom arkivsektorn, framförallt inom det digitala området.

Sydarkivera håller med om att det behövs en nationell fortbildningsplan och att Riksarkivet tillsammans med universiteten och högskolorna behöver se över utbildningarna. Vi anser att det är viktigt att utbildningen knyter an till både internationell arkivteori samt verksamheternas utmaningar. För att det kommunala och regionala perspektivet inte ska tappas bort vore det lämpligt om arkivföreningarna som t.ex. FALK och FAI blir delaktiga i detta arbete.

Arkivvetenskapen behöver lyftas fram och möjligheten att disputera inom arkivvetenskapen behöver stärkas och antalet doktorander inom ämnet behöver bli flera. För digitalisering och e-arkiv är det angeläget med examensarbeten och forskning även inom angränsade områden som till exempel registratur (document controller), informationssäkerhet, systemvetenskap och datavetenskap. Det finns också beröringspunkter med andra professioner som ansvarar för den verksamhet som bildar arkiv inom kommuner och regioner vilka inte får kunskap om att deras verksamhet skapar arkiv vilket betyder att det behöver finnas kompetenslyft för fler än arkivarier. Dessa kompetenslyft bör även de samordnas nationellt och med samma huvudmän.

Vi anser att arkivutbildningarna inte behöver utgå från att arkivarier ska vara "multikonstnärer". Däremot behöver arkivarier samarbeta och samexistera med många olika yrkeskategorier. I det praktiska arbetet ute hos regioner och kommuner ser vi ett stort mervärde i att kunna samarbeta med många andra professioner som också sysslar med olika aspekter av informationsförvaltning och arkiv.

Vi ser i vår verksamhet att det finns ett oerhört behov av fortbildning inom området arkiv och informationshantering, offentlighetsprincipen och andra närliggande områden. Vår erfarenhet är att det inte är bara inom arkivsektorn, utan att behovet finns utbredd inom hela den offentliga sektorn. Sydarkivera erbjuder utbildningar och handböcker för olika målgrupper, inriktningar och kunskapsnivåer. Utbildningarna anpassas löpande efter förbundsmedlemmars identifierade behov och är tänkta att ge deltagarna nödvändiga kunskaper för en väl fungerande informationsförvaltning. Målgruppen är registratorer, sekreterare, administratörer som arbetar med informationshantering, arkivansvariga, arkivombud och arkivassistenter, systemansvariga och systemägare.

Avsnitt 14.4 – Massdigitalisering av kulturarvet

Utredningen konstaterar att "Digitalisering är den enskilt största samhällsförändringen". I och med att arkivutredningen ser massdigitisering som svaret på de samhällsförändrande utmaningarna så missar man de viktigaste delarna av samhällsförändringen. Våra myndigheter skapar information på många olika sätt, med flera och mer komplexa digitala verktyg. Allt fler allmänna handlingar skapas digitalt och det är detta faktum som är samhällsförändrande. För att det framtida kulturarvet ska bevaras, ordnas och tillgängliggöras krävs aktivt deltagande av arkivarierna redan från första steget när informationen skapas.

Arkiven är en del av vårt kulturarv och ett tydligt fokus på tillgängliggörandet är berättigat, men storskalig skanning är däremot tveksamt ur flera aspekter. Den ekonomiska och

samhälleliga vinsten kan starkt ifrågasättas vid en storskalig skanning. Behovsstyrd skanning, vilket innebär att materialet skannas när det efterfrågas, torde vara ett mer attraktivt val.

Beslut

Beslut om detta yttrande har fattats av Sydarkiveras förbundsstyrelse.

I den slutliga handläggningen har enhetschef Emilia Bergvall Odhner, arkivchef Bernhard Neuman, förbundsjurist Therese Jigsved, bevarandestrateg Elin Jonsson och metadatastrateg Karin Bredenberg deltagit. Enhetschef Emilia Bergvall Odhner har varit föredragande.